

Herkent u de Sint-Pieter nog? Hij staat er niet meer, maar gelukkig zijn er afbeeldingen bewaard gebleven, zoals deze uit 1982: de afbraak is net begonnen.

(Foto: Stadsarchief, collectie Farla/Van Mackelenbergh)

Bossche Noten

Te laat op school

Net als nu – denk ik – kregen leerlingen straf of een gele kaart als ze te laat op school kwamen. In 1634 verkeerde de schoolleiding echter in verwarring omdat alle klokken die in de stad hingen een verschillend tijdstip aangaven. Er ging een brief naar het stadsbestuur

met het verzoek de klokken gelijk te laten lopen. Vijf dagen daarna – op 22 oktober – antwoordde de magistraat dat de jongens die al straf hadden opgelopen, deze ten onrechte hadden ontvangen. Zo spoedig mogelijk zou het stadsbestuur een 'clockenstelder' ontbieden, om het euvel te verhelpen. Overigens dienden enige maanden eerder de 'geburen van het Hinthamereinde' een verzoek in bij het stads-

bestuur om opnieuw een klok – die moest slaan – te plaatsen in de Sint-Antoniuskapel. Ze hadden het oog laten vallen op een klok die in de Sint-Jan hing.

De Bosschenaren zaten dat jaar duidelijk in tijdnood.

A.V.

Bronnen: Oud Archief, inv. Hoekx nr. 286, 17 en 22 oktober 1634 en nr. 294, 26 juli 1634.

Presentatie

Reikhalzend ziet Hage uit naar de realisering van het in 1999 ontwikkelde plan voor een 'Stedelijke Historische Presentatie', inmiddels door de gemeenteraad goedgekeurd, maar door allerlei omstandigheden wat op de achtergrond geraakt. Met de bedoeling het Bossche erfgoed effectief te presenteren schept dit plan 'een heel goed kader, waarbinnen alle activiteiten een plaats kunnen vinden, uitgaande van onze cultuurhistorie'. Daarbij gaat men uit van activiteiten op drie niveaus. Om te beginnen moet men daarbij denken aan 'een historisch knooppunt', in de vorm van een bezoekerscentrum, waar op een aantrekkelijke wijze een overzicht en de onderlinge samenhang worden aangeboden van de Bossche geschiedenis, om van hieruit door te verwijzen naar alle plaatsen waar die geschiedenis zichtbaar wordt gemaakt.

Het tweede aspect behelst het benadrukken van de stedelijke omgeving, de kennismaking met de geschiedenis 'op locatie'. Hierbij kan men denken aan bordjes, die verwijzen naar de geboortehuizen van beroemde Bosschenaren, of de plaats waar ze gewoond hebben. In de Kerkstraat is dwars in het trottoir een zwarte band aangebracht, die aangeeft waar de eerste stadsmuur zich heeft bevonden. Het gaat er nu nog om nietsvermoedende mensen hierop te wijzen. Zo zijn er nog wel meer manieren om het stedelijk decor te duiden.

Derde agendapunt is tenslotte de onderlinge samenwerking tussen de bestaande voorzieningen. 'Met respect voor elkaars autonomie', beklemtoont Hage, die er hierbij tot zijn vreugde op kan wijzen dat sinds twee jaar geregeld overleg plaatsvindt. Zeer geregeld tussen Stadsarchief, BAM en Noordbrabants Museum, waar nodig incidenteel met andere organisaties. Waarbij tenslotte nog een voorbeeld van samenwerking niet mag ontbreken: de gezamenlijke uitgave van Bossche Bladen, met een oplage (1500 ex.) 'waar menig wetenschappelijk tijdschrift jaloers op is'.

moeder. Dat is de kiem geweest, waaruit het museum gegroeid is. Op 25 oktober 1968 wordt dan de stichting P.M.Slager opgericht, genoemd naar haar grootvader.

Het museum is Suze Bergés troetelkind geworden, haar levensvervulling. Stelselmatig breidt ze het samen met haar man uit, achterhaalt belangrijke stukken van haar ouders, grootvader, ooms, tantes en haar enige schilderen: de neef Tom. Kortom, ze stelt zich met hart en ziel achter het ideaal haar familie de belangrijke plaats te geven in de Bossche kunstgeschiedenis die haar toekomt. Twijfel daaraan was ongehoord. Wie die wel had in woord of geschrift kon rekenen op een fel polemische respons harerzijds. Ze nam zich ook voor ooit een boek over de Slagers te maken, maar daar is het niet van gekomen. Wel schreef ze zelf meestal de inleidingen op de catalogussen van tentoonstellingen gewijd aan 'een Slager'.

Altijd was ze te vinden in het museum. Ze leidde bezoekers rond en gaf grondige uitleg. In 1977 heeft ze nog een getuigschrift 'museumvoorlichter' behaald. Bij bijzondere gebeurtenissen in de stad gaf ze indien mogelijk acte de présence. Geen gelegenheid liet ze zich ontglippen om 'haar' museum te promoten. Daarbij had ze principes: geen stuk uit het museum mocht worden verkocht en nooit ofte nimmer mocht Museum Slager zijn zelfstandigheid verliezen. Daarom werd elk initiatief tot samenwerking met argusogen bekeken.

Vanwege haar ijver voor het behoud van Bosch' cultuurgood is haar de Jeroen Boschpenning van de gemeente toegekend. Ook is zij onderscheiden met de eremedaille in goud, verbonden aan de orde van Oranje Nassau. Tot kort voor haar dood heeft ze zo hard gewerkt, dat er nauwelijks tijd voor iets anders over bleef. Eén ding is haar vanaf haar vroege jeugd lief ge-

weest – dat geldt trouwens voor haar hele familie – namelijk zwemmen in de IJzeren Man in Vught. Pas enkele jaren geleden is ze daarmee gestopt. Even ben ik binnen geweest in haar kleine werkkamer, waar alles nog ligt zoals zij het achtergelaten heeft. De grote tafel vol paperassen, in absolute wanorde. De muren behangen met kleine schilderstukjes van 'een Slager'. Aan de zijkant van een boekenkast prijken, ingelijst, haar diploma's. Er hangt een jasje in prachtige felle rode en blauwe kleuren. En dan, als ik de kamer uitga, zie ik plotseling op de deur geschilderd staan:

Tu ne cede malis sed contra audentior ito
Het is een spreuk uit Vergilius' Aeneis (VI, 95). Modern vertaald: 'Ga niet voor problemen opzij, integendeel, ga er des te flinker tegenaan!' Een toepasselijke spreuk had Suze Bergé-Slager zich niet kunnen kiezen.

Nel van der Heijden-Rogier

Bossche Noten

Hoog water

Uit een gedrukt protest tegen de pogingen van 's-Hertogenbosch om het brouwen van bier in de Meierij te laten verbieden¹, 1716:

'Dat de selve (= de stad) soo laag is, en het water deurgaans des Winters soo hoog is,

Dat de geheele Stadt niet anders kan worden geconsidereert als een Eyland, En veele van desselfs straten soo laag, datse dickwils met Schuytjens, Was-tobben, Back-trochen, en Brandtladders met plancken belegt, bevaren worden, En dat de Borgers haar broot en andere dagelijkse noodwendigheden op die wijze moeten krygen:

Als wanneer doorgaans de Bruggens van de Steenwegen, furnerende de

twee voornaamste avenues² tot de voorsz Stadt, door de kragt van het water afgeslagen, en weggedreven worden: In welke tijden (die meest alle Jaren voorvallen) de Waren en Koopmanschappen met seekere soort van platte Vaartuygen, aldaar genaamt Pleyten, en daar alleen bekent, Moeten werden gebracht naar de aangelegen hooge plaatsen, om aldaar wederom op Karren te werden geladen: Het welke het quade gevolg niet alleen is van die hooge Water-vloeden, Maar daar komt nog een ander quaat gevolg, en ten desen van nog meer applicatie by,

Te weten, dat meest alle de Brouweryen van de Stadt, immers meest alle de Brouwkuylen, tot de Roosters van den Oven, en de Kelders tot den Mont toe onder water staan,

En dus de Brouweryen niet in staat om de Borgerye, men laat staan de Majorye, met de noodige bieren te voorsien.

Waar by ten derden komt, dat het water daar niet schielijck weglloopt, gelijk in Hollandt,

Als wanneer het in die Provincie door Storm en Sprinck-Vloet opgejaagt is; Maar in den Bosch is een contrarie spreekwoort, te weten: het water valt of het in een pot stont,

Soo dat het schijnt of het daar alleen door de Son wert opgehaalt en weggetrocken.³

J.B.

Noten

- 1 Eerste druk in Oud-archief, inv. Hoekx 1169 fol. 165-176, speciaal 170; tweede druk in bibliotheek Stadsarchief (H 832).
- 2 Avenue=toegangsweg. Bedoeld zijn waarschijnlijk de houten bruggen bij de Vught- en Hinthamerpoort, die in de twee voornaamste wegen naar de Meierij lagen.
- 3 Vermoedelijk wordt bedoeld dat het water hier alleen lijkt te verdwijnen bij verdamping door de zon.